

Kainuun kuntarakenne-esiselvitys

KHALL § 290

Av. hallintojohtaja

Kuntarakennelaki ja siihen liittyvä laki kielilain muuttamisesta ovat tulleet voimaan 01.07.2013. Kuntarakennelakiin (aikaisemmin kuntajakolaki) on lisätty kuntarakenneuudistuksen toteuttamista varten säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista, selvitysalueen määräytymisestä ja niistä poikkeamisista sekä kuntien yhdistymisen taloudellisesta tuesta.

Kuntarakenneuudistuksen tavoitteena on vahvistaa kuntien edellytyksiä järjestää yhdenvertaisia palveluja, eheyttää yhdyskuntarakennetta sekä vahvistaa kunnallista itsehallintoa. Tarkoitus on lisäksi vahvistaa kuntien kykyä vastata palvelutuotannosta pääosin itse sekä kykyä hyödyntää markkinoita.

Kunnan tulee selvittää yhdessä muiden kuntien kanssa kuntajaon muuttamisen edellytykset täyttävän uuden kunnan muodostumista, jos yksikin laissa säädetyistä selvityisperusteista osoittaa selvityksen tarvetta. Vaikka kunta ei täyttäisi mitään kuntarakennelaissa mainituista selvityisperusteista, sen tulee osallistua yhdistymisselvitykseen, ellei muuten ole saavutettavissa selvityisperusteet täyttävää toiminnallista kokonaisuutta. Jos yhdistymisselvityksen ulkopuolelle on jäämässä kunta, joka muodostaisi toiminnallisen kokonaisuuden siihen rajoittuvan kunnan kanssa, on näiden kuntien selvitettävä yhdessä kuntien yhdistymistä tai ensiksi mainittu kunta on otettava mukaan selvitykseen, johon jälkimmäinen kunta osallistuu.

Kuntarakennelain mukaiset selvityisperusteet ovat:

Palveluperuste

Alle 20 000 asukkaan kunnan on yhdessä muiden kuntien kanssa selvitettävä yhdistymistä alueella, jossa on

- 1) palveluiden järjestämisen, rahoittamisen ja kehittämisen kannalta riittävä väestöpohja sekä kyky riittävään omaan palvelutuotantoon;
- 2) erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kannalta vähintään noin 20 000 asukasta; sekä
- 3) perusopetuksen laadukkaan ja yhdenvertaisen järjestämisen kannalta alle yksivuotiaiden ikäluokan koko vähintään noin 50.

Työpaikkaomavaraisuus

Kunnan tulee selvittää kuntien yhdistymistä, jos kunnan työssä käyvästä väestöstä alle 80 prosentilla on työpaikka kunnan alueella.

Työssäkäyntiperuste

Kunnan työssäkäyvästä väestöstä Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän tai Kuopion työssäkäyntialueella sijaitsevassa kunnassa vähintään 35 prosenttia ja muilla työssäkäyntialueilla sijaitsevissa

kunnissa vähintään 25 prosenttia käy työssä työssäkäyntialueen keskuskunnan alueella.

Yhdyskuntarakenneperuste

Kunnalla on selvitysvelvollisuus, jos sen tai siihen rajoittuvan kunnan yhtenäinen keskustaajama ulottuu kunnan rajan yli tai keskustaajamaan kytkeytyvä lähitaajama ulottuu kunnan rajan yli, taikka jos toisen kunnan keskustaajaman kasvupaine kohdistuu merkittävästi kunnan alueella sijaitsevaan lähitaajamaan.

Talousteruste

Kunnan tulee selvittää kuntien yhdistymistä, jos kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut täyttävät vähintään yhden seuraavista edellytyksistä:

1) kunnan viimeisessä hyväksytyssä tilinpäätöksessä ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä alittuvat kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 63 a §:n mukaisen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksenä olevat raja-arvot;

2) kunnan viimeisessä hyväksytyssä ja kahdessa sitä edeltävässä tilin päätöksessä kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain 63 a §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksenä olevista kuudesta raja-arvosta täyttyy neljä; tai

3) kunnan viimeisessä hyväksytyssä tilinpäätöksessä taseen kertynyt alijäämä asukasta kohti on vähintään 500 euroa ja kahdessa sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä on kertynyttä alijäämää.

Selvitysvelvollisuuden lähtökohtana on, että selvitysalue täyttää kunta rakennelain 4 §:ssä tarkoitetut kuntajaon muuttamisen edellytykset.

Kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää kuntarakennelain 2 §:ssä tarkoitettu ja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

- 1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
- 2) alueen asukkaiden palveluja ja elinolosuhteita;
- 3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
- 4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kunnan on muodostuttava yhdestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, jollei valtioneuvosto alueellisen eheyden osalta erityisen kuntajakoselvityksen perusteella toisin päättä.

Kuntarakennelaisissa säädetyistä selvityserusteista selvitysalueita määrittävät palveluperuste sekä työssäkäynti- ja yhdyskuntarakenneperuste.

Selvitysalueesta poikkeaminen

Jos kunta katsoo tarkoituksenmukaiseksi tehdä selvityksen muulla kuin selvityserusteiden osoittamalla alueella, sen tulee hakea valtiovarainministeriöltä poikkeusta selvitysalueesta. Selvityserusteiden osoittamasta selvitysalueesta on mahdollista poiketa, jos edellytykset täyttävä vaihtoehtoinen toiminnallinen kokonaisuus muodostuu

muutoin tai jos poikkeaminen on tarpeen erityisen harvan asutuksen tai kielellisten oikeuksien turvaamiseksi.

Poikkeamisen edellytyksiä arvioidaan kaikkien poikkeamisperusteiden osalta suhteessa kunnan edellytyksiin vastata lakisääteisten palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lisäksi poikkeamisen edellytyksiä arvioidaan vaihtoehdoisen toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen ja erityisen harvan asutuksen osalta myös alueen edun näkökulmasta. Selvitysalueesta ei voida poiketa, jos kuntien yhdistymistä koskevalle selvitykselle olisi kunnassa vahva tarve palvelujen järjestämisen näkökulmasta tai poikkeaminen estäisi muita kuntia muodostamasta toiminnallisen kokonaisuuden.

Kainuun kunnat (pl. Puolanka) ovat päättäneet tilata Kainuun kunta- ja palvelurakennetta koskevan esiselvityksen Suomen Kuntaliitolta.

Esiselvityksen on laatinut erityisasiantuntija Antti Kuopila.

Kuopilan laatima esiselvitys, joka esiteltä Kuhmossa

esittelytilaisuudessa 12.11.2013 Sotkamon ja Kuhmon valtuustoille,

löytyy Sotkamon kunnan nettisivuilta -> Ilmoitukset -> Kainuun kunta- ja palvelurakenteen esiselvityksen loppuraportti.

Kuntien tulee ilmoittaa valtiovarainministeriölle 02.12.2013 klo 16.15 mennessä, minkä kuntien kanssa yhdistymistä selvitetään.

Valtioneuvosto arvioi kuntien ilmoitusten perusteella uudistuksen etenemistä vuoden 2013 lopussa.

Yhdistymiselvitys ja mahdollinen siihen perustuva kuntien yhdistymisesitys (= valtuustoissa selvityksen perusteella tehdyt päätökset kuntaliitoksista) on oltava tehtyinä syksyllä 2014. Selvitysten ja yhdistymisesitysten määräaika päättyy kuusi kuukautta sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva laki (sote-järjestämislaki) on hyväksytty eduskunnassa. Määräaika koskevan säännöksen voimaantulosta säädetään vielä erikseen, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain eteneminen on tiedossa tarkemmin. Sote-järjestämislaki on tarkoitus tuoda eduskunnan käsiteltäväksi keväällä 2014.

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että Sotkamon kunta jatkaa itsenäisenä kuntana ja osallistuu tässä vaiheessa koko Kainuun tasoiseen kuntarakenneselvitykseen.

Kunnanhallitus
Päätös

Käydyn keskustelun jälkeen kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen.

Merkittiin, että tämä pykälä tarkastettiin ja hyväksyttiin välittömästi kokouksessa.

Otteet

Kunnanvaltuusto

KVALT
Päätös

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen ehdotuksen.

Otteet

Valtiovarainministeriö, kirjaamo, PL 28, 00023 Valtioneuvosto

Otteen tarkastamattomasta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa;

Sotkamo 27.11.2013

Pöytäkirjanpitäjä

Paula Halonen

